

До 100-річчя від дня народження

ІВАНА ЛУКИЧА ПОВХА

11 листопада 2009 р. виповниться 100 років від дня народження Івана Лукича творця Донецької школи гідромеханіків. Повх народився в п. Миропольє Курської (нині Сумська область України) у родині робітника. Його дитинство пройшло в (м. Юзівка), де він учився в школі, з 14 працював учнем слюсаря й слюсарем на металургійному заводі, а потім у шахті.

Вищу освіту І.Л. Повх одержав у Ленінграді (Військово-інженерна школа в 1930 р., курси підготовки в аспірантуру математиці при Державному інституті наукової педагогіки в 1931-1933 р., механічний факультет Ленінградського політехнічного інституту в 1934-1938 р.). 1938 по 1940 р. працював вчителем середньої школи, доцентом і завідувачем кафедрою математики Вчительського інституту в м. Тобольську.

Після повернення в Ленінградський політехнічний інститут і закінчення аспірантури Іван Лукич Повх плідно займався науковою й педагогічною діяльністю. У роки Великої Вітчизняної війни І.Л.Повх трудився й воював у Ленінграді. В одному з боїв Іван Лукич був важко поранений. За ратні подвиги в дні блокади Ленінграда нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями. Після лікування І.Л. Повх був призначений начальником лабораторії по випробуванню фільтрів-поглиначів отруйних речовин (хлор, хлорпікрин, фосген, синильна кислота й т.д.) для газосховищ міста. У лабораторії аеродинаміки, що Іван Лукич очолював протягом всієї війни, був налагоджений ремонт інгаляторів для Ленінградського фронту, створювалися нові способи збільшення висоти підйому аеростатів загорождення від фашистських літаків.

Кандидатську дисертацію І.Л. Повх захистив у вересні 1943 р. і продовжував працювати у Ленінградському політехнічному інституті. В 1952 р. І.Л. Повх успішно закінчив цикл робіт з основних аеродинамічних властивостей решіток профілів, а в 1953 р. по цій же проблемі захистив докторську дисертацію.

У наступні роки, будучи професором ЛШ, І.Л. Повх проводить велику науково-дослідну роботу для потреб промисловості. У цей період наукові інтереси Івана Лукича зосереджені на дослідженні гідравлічних і парових турбін. В 1955 р. виходить монографія І.Л. Повха «Моделювання гідравлічних турбін на повітрі», що зіграла велику роль у становленні турбінобудуванні в СРСР. Велику увагу Іван Лукич приділяв також методам вимірів аеродинамічних характеристик потоків, дослідженню окремих елементів аеродинамічних установок. Результати цієї роботи узагальнені у фундаментальних монографіях «Аеродинамічний експеримент у машинобудуванні» та «Технічна гідромеханіка», що стали настільними книгами гідроаеродинаміків-експериментаторів, фізиків, металургів, машинобудівників і т.д. Одна з монографій Івана Лукича перекладена на японську мову, а один з підручників видано у Єгипті арабською мовою, десятки наукових статей опубліковані в США, Німеччині. І.Л. Повх протягом всього свого життя приділяв увагу популяризації досягнень науки. Широку популярність одержали його книги про Н.С.Жуковського і Л.І. Лутугіна.

Починаючи з 1958 р. І.Л. Повх працює за сумісництвом в Інституті механіки АН УРСР (м. Київ), а з 1960 р. переходить на роботу заступником директора Інституту гірничої справи АН УРСР і переїжджає в Донецьк. В 1961 І.Л. Повха було вибрано членом-кореспондентом АН УРСР по відділенню механіки.

100
Повха,
І.Л.
губернії

Донбасі
років

1928-
по

фізико-

Потім з

В 1962-1963 рр. Іван Лукич працював завідувачем відділом Донецького НДІ чорних металів і по сумісництву був професором Донецького педагогічного інституту. При активній участі І.Л. Повха на базі педагогічного інституту створено Донецький державний університет, першим професором якого він по праву й був зарахований в 1964 р. З початком роботи в Донецькому науковому центрі АН УРСР під керівництвом І.Л. Повха починає формуватися донецька школа фізичної гідродинаміки.

В 1964 р. І.Л. Повх створює кафедру фізичної гідродинаміки в Донецькому державному університеті, що проводить підготовку фахівців в області фізичної гідродинаміки, вкрай необхідних промисловому Донбасу.

За час роботи в Донецьку І.Л. Повхом розвинено ряд нових напрямків прикладної гідроаеродинаміки: магнітогідродинамічна сепарація корисних копалин, МГД-транспортування й дозування рідких металів та ін. Результати досліджень у цих наукових напрямках узагальнені в монографіях: «Магнітна гідродинаміка в металургії», «Теорія продувки сталеплавильної ванни», «Магнітогідродинамічна сепарація» і т.д. З 1967 р. під керівництвом І.Л. Повха й при його особистій участі почато систематичні дослідження з розробки методів виміру характеристик турбулентних потоків, кінцевою метою яких є створення автоматизованих вимірювальних комплексів. У цей же час під керівництвом Івана Лукича починає розвиватися новий в СРСР науковий напрямок зниження гідродинамічного опору тертя мікродобавками високомолекулярних полімерів і міцелоутворюючих поверхнево-активних речовин.

За порівняно невеликий період у Донецьку на чолі з І.Л. Повхом створена одна з найбільших і загальноновизнаних у світі гідродинамічних шкіл.

Плідна наукова діяльність І.Л. Повха постійно й успішно поєднувалась з педагогічною, з підготовкою наукових кадрів вищої кваліфікації й великою суспільною роботою.

Під науковим керівництвом І.Л. Повха підготовлено понад 80 кандидатів і 10 докторів наук, І.Л. Повх - автор більше 300 наукових праць, близько 100 авторських посвідчень на винаходи, опублікував 10 монографій, основним змістом яких є проблеми механіки рідин і газу, питання історії, науки й техніки.

За плідну працю Іван Лукич був нагороджений медалями, Почесною грамотою Президії Верховної Ради Української РСР, йому було привласнене звання Заслуженого діяча науки й техніки України. Світла пам'ять про Івана Лукичу Повха залишиться назавжди в наших серцях.

Колеги, учні